

Rapport

Rapport over een klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond uit Rotterdam en de hoofdofficier van justitie te Rotterdam.

Datum: 8 augustus 2011

Rapportnummer: 2011/235

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat de politie Rotterdam-Rijnmond medio 2008 in het kader van het Alijda-project gegevens over hem heeft verstrekt aan de gemeente Rotterdam en dat deze informatie met medeweten van de politie is doorgestuurd aan de Rabobank.

Ook klaagt verzoeker erover dat hij door de hoofdofficier van justitie te Rotterdam niet in de gelegenheid is gesteld om deze gegevens die in het kader van het Alijda-project in 2008 over hem zijn opgenomen, op juistheid te controleren.

Algemeen

In september 2003 hebben de gemeente Rotterdam, het Openbaar Ministerie te Rotterdam, het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond, de Belastingdienst Rotterdam en de FIOD-ECD een convenant gesloten. Dit convenant is gericht op de integrale aanpak van panden en malafide huiseigenaren. Om de overlast van illegale dan wel onrechtmatige praktijken in kaart te brengen en aan te kunnen pakken, werken de partners van dit convenant met een zwarte lijst, waar gegevens van vermeende malafide huiseigenaren in worden verwerkt. De hoofdofficier van justitie te Rotterdam is penvoerder. Daarnaast hebben de gemeente Rotterdam, politie en Openbaar Ministerie op 5 december 2006 ook een convenant gesloten om vastgoed- en hypotheekfraude in Rotterdam op effectieve wijze te bestrijden. Bij dit convenant zijn onder meer aangesloten de Nederlandse Vereniging van Banken, makelaars, notarissen en taxateurs.

Door de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) van 4 juli 2007 (zie Achtergrond, onder I.) werd de samenwerking bevroren. De RvS concludeerde weliswaar dat de Alijda-lijst, waarmee de prioriteit voor de aanpak van malafide huiseigenaren wordt bepaald, kan worden aangemerkt als een noodzakelijke gegevensverwerking in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). De inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de huiseigenaren die op de lijst voorkomen, was niet onevenredig aan het nagestreefde doel. Maar, de verwerking van strafrechtelijke gegevens vond plaats zonder dat er een uitzondering was op artikel 16 Wbp (Deze bepaling verbiedt het verwerken van strafrechtelijke persoonsgegevens, behoudens uitzonderingen, zie Achtergrond, onder II.). Ook waren de criteria om op de lijst te komen niet duidelijk omschreven in de privacyregeling en was onvoldoende gewaarborgd dat gegevens niet aan onbevoegden (partijen die niet bij het convenant waren aangesloten), zouden worden verstrekt. Al met al was de conclusie van de RvS dat de persoonsgegevens in strijd met artikel 6 Wbp niet op behoorlijke en zorgvuldige wijze worden verwerkt. Ten tijde van deze uitspraak was de Wet politieregisters van kracht. Per 1 januari 2008 heeft deze wet plaatsgemaakt voor de Wet politiegegevens (Wpg).

De uitspraak van de Raad van State leidde tot een aanpassing van het Samenwerkingsconvenant Alijda-project van 12 september 2003 en daarbij behorende

privacyregeling. Het hernieuwde convenant is op 1 december 2008 in werking getreden. Het hypotheekfraudeconvenant is op 14 september 2009 herzien.

Bevindingen

Standpunt verzoeker

Op 15 juni 2009 diende er een kortgeding bij de rechtbank Rotterdam dat verzoeker tegen de Rabobank had aangespannen. De aanleiding voor het kortgeding was dat de Rabobank verstrekte kredieten voor onroerend goed opeiste en wilde overgaan tot veiling van onderhavige panden van verzoeker. De vordering van verzoeker werd afgewezen en de panden werden openbaar geveild. Verzoeker heeft hierdoor financiële schade geleden. Tijdens het kortgeding werd het verzoeker duidelijk dat de Rabobank beschikte over informatie over hem uit medio 2008 van de politie Rotterdam-Rijnmond. Deze informatie was vervat in een zogenoemde sfeerrapportage en was opgesteld door een wijkagent van de politie Rotterdam-Rijnmond. In het rapport dat de Rabobank in de procedure had ingebracht, schrijft de wijkagent dat hij dit op verzoek van een medewerker van de deelgemeente Feyenoord heeft opgesteld. Doel van het opstellen van deze rapportage was inzicht te geven in het bedreigende en intimiderende karakter van de benadering van verzoeker en zijn familie jegens hun huurders en de buurtbewoners. Het rapport is een korte samenvatting geëxtraheerd uit politiemutaties van eind december 2006 tot medio april 2008.

Verzoeker diende op 25 juni 2009 een klacht in tegen het handelen van de wijkagent en deed ook aangifte van smaad/laster dan wel schending ambtsgeheim tegen de wijkagent, als opsteller van de sfeerrapportage. De korpsbeheerder liet verzoeker op 22 juli 2009 weten zijn klacht niet-ontvankelijk te verklaren. De korpsbeheerder schreef verzoeker dat de informatie die de wijkagent aan de deelgemeente had verstrekt, aan haar is verstrekt op grond van een zwaarwegend openbare orde belang en met het oog op het voorkomen van strafbare feiten. De sfeerrapportage doet melding van tal van meldingen van mishandelingen, bedreigingen en intimidaties door verzoeker en zijn familieleden. De korpsbeheerder was van mening dat de deelgemeente in het kader van bestuurlijke handhaving recht had op deze informatie. De korpsbeheerder verwees in dat kader naar artikel 19 Wpg (zie Achtergrond, onder III.) als grondslag voor verstrekking. Of en in hoeverre de deelgemeente bevoegd was de informatie door te geven aan de Rabobank kon de korpsbeheerder niet beoordelen.

De aangifte van verzoeker tegen de wijkagent werd door de officier van justitie geseponeerd. In de sepotbrief van 19 januari 2010 liet de officier van justitie verzoeker weten dat de deelgemeente Feyenoord regelmatig klachten van huurders had ontvangen over onder meer de slechte en soms gevaarlijke staat van onderhoud van diverse panden van verzoeker. Ook waren er klachten over de familie van verzoeker. In overleg met het projectteam Alijda en de directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam was er in het

kader van een plan van aanpak medio februari 2008 om deze sfeerrapportage verzocht. Als reden voor het sepot gaf de officier van justitie dat de wijkagent in zijn sfeerrapportage feiten had verwerkt die waren vastgelegd in de politiesystemen. Er was geen reden om te twifelen aan de juistheid van deze informatie. De gegevens over verzoeker waren op verzoek van de deelgemeente Feyenoord in het kader van het Alijda-convenant aan de deelgemeente verstrekt. Voorafgaand aan de verstrekking heeft de wijkagent de privacy-officer van de politie geraadpleegd. Deze achtte de verstrekking toelaatbaar op grond van de Wpg en de wijkagent heeft de informatie vervolgens aan de deelgemeente verstrekt. De privacy-officer begreep niet hoe de sfeerrapportage uiteindelijk in het civiele conflict bij de rechtbank terecht is gekomen. Evenmin wist de deelgemeente hoe de rapportage bij de Rabobank terecht was gekomen. De wijkagent viel volgens de officier strafrechtelijk niets te verwijten. Verzoeker stelde tegen deze beslissing geen beklag in.

Met hulp van een advocaat startte verzoeker ook een procedure op grond van de Wet openbaarheid van bestuur. Als gevolg daarvan kwam verzoeker in het bezit van een e-mail van 27 mei 2009 van een medewerker van de directie Veiligheid van de gemeente Rotterdam. In deze e-mail werd bevestigd dat de sfeerrapportage gebruikt mocht worden in de juridische procedure tegen verzoeker. De afzender had contact gehad met een medewerker van de deelgemeente Feyenoord die op zijn beurt weer overleg had gevoerd met de privacy-officer van de politie. Deze laatste zag geen belemmeringen met betrekking tot het gebruik van de sfeerrapportage. In een latere opvolgende e-mail van 16 juni 2009 vermeldt een onbekend gebleven afzender dat de Rabobank blij was met het gebruik van de sfeerrapportage, waarvan de afzender het idee had dat dit soort informatie de rechter makkelijker overtuigt.

Verzoeker vindt dat hij door de hele gang van zaken in een kwaad daglicht is komen te staan. Hij is van mening dat als de politie informatie over hem verstrekt aan derden, dat deze informatie juist moet zijn en hij de gelegenheid moet hebben gehad om deze informatie op juistheid te controleren. Hij wendde zich daarom tot de Nationale ombudsman met het verzoek een onderzoek in te stellen naar zijn klacht. De Nationale ombudsman opende op 16 augustus 2010 een onderzoek naar de klacht van verzoeker en vroeg de korpsbeheerder van de politie Rotterdam-Rijnmond en de hoofdofficier van justitie te Rotterdam om een reactie op de klacht.

Kort voor het onderzoek van de Nationale ombudsman ontving verzoeker op 7 juni 2010 een brief van de officier van justitie te Rotterdam, waarin verzoeker erover werd geïnformeerd dat hij op de Alijda-lijst stond, zoals deze op 10 mei 2010 was vastgesteld. Verzoeker werd de gelegenheid geboden om de gegevens die over hem waren opgenomen in te zien en zo nodig een verzoek te doen tot correctie van deze gegevens.

Standpunt korpsbeheerder politie Rotterdam-Rijnmond

In reactie op het onderzoek van de Nationale ombudsman liet de korpsbeheerder weten dat gemeente, politie en Openbaar Ministerie samen met particuliere instellingen een groot aantal jaren samenwerken om de verloedering van oude wijken in Rotterdam tegen te gaan. Om malafide huiseigenaren aan te pakken, wordt binnen het Alijda-project onder meer samengewerkt met de Nederlandse Vereniging van Banken en de Stichting Nationale Hypotheekgarantie. Deze samenwerking is door de uitspraak van de Raad van State van 4 juli 2007 opgeschort.

Deze uitspraak heeft lange tijd tot discussie en onduidelijkheden geleid over de structurele voorzetting van de Alijda-aanpak van malafide huiseigenaren. In deze periode is van structurele verstrekkingen binnen een samenwerkingsverband geen sprake geweest. Gezien echter het grote maatschappelijke belang was voortzetting van de Alijda-aanpak nooit een discussie, de vraag was alleen hoe.

Inmiddels was per januari 2008 de Wpg en het daarbij behorende besluit in werking getreden. Maar ook in deze wet werd net als in zijn voorganger de gemeente niet als mogelijke ontvanger genoemd van politiegegevens zoals in dit geval. Wel is er artikel 20, waarbinnen structurele verstrekking binnen samenwerkingsverbanden, zoals Alijda mogelijk is. Daarvoor is wel een besluit van de korpsbeheerder vereist. In bijzondere gevallen kan op grond van artikel 19 Wpg ook incidenteel informatie worden verstrekt.

De korpsbeheerder geeft aan dat de verstrekking waar verzoeker over klaagt, een artikel 19 Wpg-verstrekking was. Deze verstrekking was noodzakelijk, gezien het zeer intimiderende karakter van het optreden van diverse leden van verzoekers familie en de aantasting van de woon- en leefomgeving in de straat en de omgeving waar verzoeker panden bezat. Omdat vrijwel niemand openlijk tegen de familie durfde te getuigen, kon de politie nauwelijks effectief optreden tegen deze overlast. Om de openbare orde te kunnen handhaven en strafbare feiten te kunnen voorkomen, was de gemeente, gelet op haar eerdere ervaring met aanpak van intimiderende huiseigenaren, de meest aangewezen instantie om de politiegegevens aan te verstrekken. Omdat handhavende activiteiten van de gemeente met betrekking tot het gedrag van verzoeker en zijn familie de situatie in de buurt slechts voor een deel konden verbeteren, had de politie er geen bezwaar tegen dat de gemeente de politiegegevens wilde doorverstrekken aan de Rabobank, met het verzoek niet langer geld te verstrekken aan verzoeker en zijn familie. De korpsbeheerder geeft aan dat op grond van artikel 7 lid 2 Wpol de gemeente deze informatie verder kon verstrekken (aan de Rabobank), als dit nodig was voor het beoogde doel. Daarmee was de verstrekking dus een verstrekking in de sfeer van de Alijda-aanpak, maar was het geen verstrekking in een structureel samenwerkingsverband, omdat het reguliere verband in afwachting was van nieuwe afspraken. De mogelijkheden en contacten met andere partijen waren vanwege eerdere samenwerking echter wel bekend en daarvan is gezien de noodzaak om op korte termijn iets aan de overlast te doen ook gebruikgemaakt.

Resumerend achtte de korpsbeheerder het terecht en rechtmatig dat politiegegevens zijn verstrekt aan de gemeente. Ook achtte de korpsbeheerder het terecht dat de informatie was doorverstrekt aan de Rabobank en was er ook geen reden daar bezwaar tegen te hebben, gezien het verzoek van de gemeente aan de Rabobank om niet langer met verzoeker zaken te doen.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

In zijn reactie van 30 november 2010 op het onderzoek van de Nationale ombudsman gaf de minister een toelichting op de twee Alijda-convenanten. Er is een klein convenant, te weten het Samenwerkingsconvenant betreffende de uitvoering van het Alijda-project, gericht op de integrale aanpak van panden van 'malafide' huiseigena(a)r(en), van 12 december 2003. Vijf partijen nemen hieraan deel: de gemeente Rotterdam, het Openbaar Ministerie Rotterdam, de politie Rotterdam-Rijnmond, de Belastingdienst en de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (FIOD). Het convenant pakt de overlast en de illegale/ onrechtmatige praktijken aan als gevolg van handelen of nalaten van Rotterdamse huiseigenaren en woninghandelaren gezamenlijk. Door de uitspraak van de Raad van State van 4 juli 2007 is dit convenant en de daarbij horende privacyregeling onder toezicht van het College Bescherming Persoonsgegevens herzien en in werking getreden op 1 respectievelijk 19 december 2008.

Het grote convenant (ook wel het hypotheekfraude convenant genoemd) betreft Het Samenwerkingsconvenant Aanpak malafide eigenaren Rotterdam, van 5 december 2006, herzien in 2009. Aan dit convenant nemen deel (de beroepsorganisaties van) marktpartijen zoals makelaars, taxateurs, notarissen, banken (NVB) en de Stichting Fraude Bestrijding. Dit convenant is erop gericht intensief samen te werken op het gebied van bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke handhaving, het beëindigen van hypotheek, beperking van toekomstige (financiële) dienstverlening en de opsporing en vervolging van fraudeurs.

De minister liet weten dat de verstrekking waarover verzoeker klaagt, geen verstrekking was binnen een van beide Alijda-samenwerkingsverbanden. Het betrof een verstrekking onder verantwoordelijkheid van de politie, op basis van artikel 19 Wpg. Wel was het mogelijk dat de politie een officier van justitie heeft gevraagd of de voorgenomen verstrekking afbreukrisico voor eventuele opsporing en vervolging zou kunnen opleveren. Het initiatief voor het verstrekken en de daarmee gepaard gaande privacy afweging lagen daarmee echter (nog steeds) bij de politie. Nu het geen verstrekking in het kader van een Alijda-samenwerkingsverband betrof, was de minister van mening dat het onderzoek van de Nationale ombudsman zich enkel diende te beperken tot het politiekorps Rotterdam-Rijnmond.

Aanvullende vragen

Gezien de reacties van de korpsbeheerder en de minister en de inhoud van de sepotbrief van de officier van justitie zag de Nationale ombudsman aanleiding tot het stellen van nadere vragen.

De minister liet hierop weten dat de officier van justitie in haar sepotbrief schreef over het kleine convenant. Met het Alijda-convenant wordt doorgaans ook dit kleine convenant bedoeld. In het kader van dit convenant kon de politie gegevens verstrekken aan de gemeente Rotterdam op grond van artikel 20 Wpg (en een daartoe genomen besluit). Verstrekken buiten het convenant om kan op grond van artikel 19 Wpg. De minister liet verder weten dat de officier van justitie in haar sepotbrief abusievelijk had vermeld dat de verstrekking in het kader van het Alijda-convenant was gedaan. Zoals in de rest van de brief wel duidelijk naar voren komt, heeft de privacy-officer van de politie Rotterdam de sfeerrapportage direct verstrekt aan de gemeente Rotterdam, zonder tussenkomst van het Alijda-samenwerkingsverband. Verzoeker stond voor de uitspraak van de Raad van State van 4 juli 2007 niet op de Alijda-lijst.

De korpsbeheerder liet de Nationale ombudsman op zijn aanvullende vragen weten dat de buurtagent, na advies van de beleidsmedewerkster van het betrokken district van de politie Rotterdam en tevens privacy-officer, de sfeerrapportage aan de deelgemeente verstrekte. De deelgemeente heeft de rapportage vervolgens verstrekt aan de directie Veilig van de gemeente Rotterdam, die de rapportage op zijn beurt heeft verstrekt aan de Rabobank. De privacy-officer van het district was van deze laatste doorverstrekking, noch van het kort geding op de hoogte. De korpsbeheerder beschouwt de deelgemeente vanuit de Wpg strikt juridisch gezien als een derde, maar in de gezamenlijke aanpak van het bestrijden van overlast en verloedering van wijken is dit niet de praktische beleving. Volgens de korpsbeheerder kon de deelgemeente de sfeerrapportage door verstrekken, omdat dit noodzakelijk was om de overlast en de verloedering aan te pakken. De doorverstrekking van de directie Veilig aan de Rabobank was dan ook niet in strijd met de Wpg.

De korpsbeheerder liet verder weten dat binnen de afspraken van de Alijda-aanpak, zoals die golden voor juli 2007 en hernieuwd vanaf begin 2009, het opzeggen van een bankrelatie een van de mogelijkheden is om verloedering tegen te gaan. Dit middel wordt met name ingezet, als andere middelen niet effectief zijn. De korpsbeheerder vindt het niet verrassend dat de gemeente tot deze stap is overgegaan, ook al is de verstrekking door de politie in de periode tussen beide convenanten gedaan. Toen verzoeker een kortgeding aanspande tegen de Rabobank, heeft de Rabobank navraag gedaan bij de directie Veilig of zij de sfeerrapportage mochten gebruiken. De politie liet de directie Veilig op verzoek weten dat hiertegen geen bezwaren waren. Als de gemeente de rapportage niet binnen de doeleinden had mogen gebruiken, had de politie de sfeerrapportage ook niet moeten verstrekken.

Inzage dossier verzoeker

De Nationale ombudsman zag verder aanleiding om het dossier van verzoeker met betrekking tot het Alijda-project in te zien. In het kader van het onderzoek zijn daaruit aan de Nationale ombudsman enkele documenten verstrekt. Een van deze documenten betreft een e-mail van een medewerker van het Alijda-project van de Directie Veilig van de gemeente Rotterdam van 29 juli 2008 aan banken waar verzoeker op dat moment hypotheek had lopen. In de e-mail wordt een uiteenzetting gegeven van het doel en de achtergrond van beide Alijda-convenanten. De aangeschreven banken wordt verzocht een fraudeonderzoek te starten en over te gaan tot het opeisen van de hypotheecaire financiering. Voor dit onderzoek zijn enkele documenten bijgevoegd, waaronder de sfeerrapportage van de politie Rotterdam-Rijnmond. De Rabobank reageerde op deze e-mail met de mededeling dat zij de relatie met verzoeker zouden beëindigen.

Ambtshalve onderzoek College Bescherming Persoonsgegevens naar de periode tussen de uitspraak van de Raad van State en de hernieuwde Alijda-aanpak

Naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State van 4 juli 2007 heeft het College bescherming persoonsgegevens (hierna CBP) ambtshalve onderzoek gedaan naar de vraag of de situatie van onrechtmatige verwerking van persoonsgegevens binnen Alijda, zoals de Raad van State had geconcludeerd, was opgeheven. Ook heeft het CBP beoordeeld of de voorgestelde aanpassingen van het privacyreglement bij het convenant in overeenstemming zijn met de Wbp.

Het CBP constateerde (zie Achtergrond, onder IV.) dat er na de uitspraak van de Raad van State persoonsgegevens van betrokkenen bewaard zijn gebleven binnen de Alijda-lijst. De opname op de lijst was onrechtmatig, evenals het feit dat deze gegevens na de uitspraak niet zijn verwijderd. Het CBP stelde vast dat de manco's die de Raad van State had geconstateerd, waren opgeheven. De criteria om op de Alijda-lijst te komen waren voldoende helder, en ook was voldoende transparant aan wie persoonsgegevens verstrekt kunnen worden en onder welke voorwaarden. Voor wat betreft het verwerken van strafrechtelijke gegevens, zoals politiegegevens, is een uitzondering nodig op het verbod van artikel 16 Wbp. Artikel 22 Wbp biedt de politie een uitzondering op dit verbod, waar het gaat om de Wpg. Voor verstrekking van politiegegevens aan de Alijda-lijst bood artikel 20 Wpg (waartoe door de korpsbeheerder het vereiste besluit was genomen) een grondslag voor verstrekking binnen Alijda. Op twee punten moest het CBP vaststellen dat het privacyreglement onvoldoende waarborgen bood voor betrokkenen. De informatieverstrekking was onvoldoende en de bewaartermijnen disproportioneel. Artikel 34 Wbp schrijft namelijk voor dat indien persoonsgegevens worden verkregen op andere wijze dan bij de betrokkene zelf en hij hiervan niet reeds op de hoogte is, dient de betrokkene daarover geïnformeerd te worden op het moment van vastlegging van de hem betreffende gegevens. Beide punten zijn aangepast in de privacyregeling.

Beoordeling

Toetsingscriterium

De Nationale ombudsman toetst de gedragingen waar verzoeker over klaagt aan het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer is neergelegd in verdragen en de Grondwet (zie Achtergrond, onder V.). Dit vereiste brengt met zich mee dat de politie slechts informatie over personen uit haar systemen aan derden verstrekt als de wet daarvoor ruimte biedt. Behoorlijk overheidsoptreden vereist tevens dat de politie geen gegevens uit haar systemen verstrekt als zij weet of vermoedt dat er bij de ontvangende partij onvoldoende waarborgen zijn getroffen voor een behoorlijke en rechtmatige omgang met deze uiterst gevoelige gegevens.

De Nationale ombudsman oordeelt de klacht van verzoeker over de korpsbeheerder gegrond. De korpsbeheerder heeft niet behoorlijk gehandeld, door op 2 juli 2008 politiegegevens over verzoeker aan de gemeente te verstrekken. De Nationale ombudsman is niet bevoegd om klachten te behandelen over de gemeente Rotterdam. Het oordeel over de klachten van verzoeker ziet op het handelen van de korpsbeheerder en de hoofdofficier van justitie. De Nationale ombudsman motiveert zijn oordeel als volgt:

Hoewel de Raad van State had geoordeeld dat de Alijda-samenwerking niet rechtmatig was, constateert de Nationale ombudsman dat in het geval van verzoeker de eerdere werkwijze is voortgezet. Zoals de korpsbeheerder aangaf was het een verstrekking in de sfeer van de Alijda-aanpak, maar was het geen verstrekking in een structureel samenwerkingsverband, omdat het reguliere verband in afwachting was van nieuwe afspraken. De mogelijkheden en contacten met andere partijen waren vanwege eerdere samenwerking echter wel bekend en daarvan is gezien de noodzaak om op korte termijn iets aan de overlast te doen ook gebruikgemaakt.

De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de politie ervan op de hoogte was dat de informatie over verzoeker in lijn met de Alijda-aanpak werd verstrekt. De gemeente had het verzoek aan de politie om het sfeerrapport immers zelf zo omkleed, blijkens de sepotbrief van de officier van justitie. De latere opmerking van de minister dat de betrokken officier van justitie *abusievelijk* had vermeld dat de verstrekking had plaatsgevonden in het kader van het Alijda-convenant, vindt de Nationale ombudsman niet overtuigend. Ook acht de Nationale ombudsman het aannemelijk dat de korpsbeheerder wist dat deze informatie bij de Rabobank terecht kon komen. Omdat de politie onvoldoende strafrechtelijke mogelijkheden had om tegen verzoeker op te treden, heeft de politie gehoor gegeven aan het verzoek van de gemeente om op zoek te gaan naar andere, bestuursrechtelijke middelen om de gestelde overlast te beteugelen. Een van de mogelijkheden die de gemeente volgens de korpsbeheerder had en heeft benut, was de bank waar verzoeker een relatie mee had te vragen deze relatie te beëindigen.

De Nationale ombudsman signaleert dat de uitspraak van de Raad van State betreffende de manco's in de Alijda-samenwerking bij de politie in het onderhavige geval niet heeft geleid tot reflectie op de vraag wat een behoorlijke werkwijze zou zijn. Pragmatisme heeft overheerst. Door de gegevens op 2 juli 2008, in de periode tussen de datum van de uitspraak en de inwerkingtreding van het hernieuwde convenant en privacyregeling aan de gemeente te verstrekken, zonder dat de waarborgen waar het binnen Alijda aan ontbrak waren hersteld, heeft de korpsbeheerder onvoldoende oog gehad voor de ingrijpende consequenties die het verstrekken van strafrechtelijke gegevens kan hebben. Zeker in de situatie dat de gegevens van de politie via de gemeente aan private banken zijn verstrekt. Bij een dergelijke verstrekking is de grootst mogelijke zorgvuldigheid geboden. Zo moet de verstrekking proportioneel zijn, moet er een ontheffing voor het verbod strafrechtelijke gegevens te verwerken zijn en moet de verstrekking transparant zijn. Dit laatste betekent dat verzoeker hierover geïnformeerd had moeten worden. Dit stelt hem immers in staat zijn rechten van inzage, correctie en verzet te effectueren. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de politie zich mede gezien de voorgeschiedenis, voorafgaand aan de verstrekking er van had moeten vergewissen dat de noodzakelijke zorgvuldigheidsmaatregelen getroffen waren. Pragmatisme heeft in deze situatie te zwaar gewogen.

De Nationale ombudsman merkt nog het volgende op. Volgens de korpsbeheerder konden de strafrechtelijke persoonsgegevens van verzoeker verder worden verstrekt op grond van artikel 7 lid 2 Wpg, zoals de gemeente heeft gedaan. De Nationale ombudsman merkt hierover op dat artikel 7 Wpg geen grondslag biedt voor verwerking van politiegegevens. In dit artikel is enkel geregeld de geheimhoudingsplicht voor de ontvanger van politiegegevens. Op de verstrekking van politiegegevens door de gemeente aan bijvoorbeeld de Rabobank, is niet de Wpg van toepassing, maar de Wbp. Voor deze verwerking van strafrechtelijke gegevens geldt in beginsel een verbod.

De klacht over de hoofdofficier van justitie te Rotterdam mist feitelijke grondslag. Verzoeker stond voor de uitspraak van de Raad van State niet op de Alijda-lijst. De Alijda-samenwerking was op het moment van de verstrekking opgeschort. De verstrekking door de politie was een incidentele verstrekking, waarvan de Nationale ombudsman niet heeft kunnen vaststellen dat de hoofdofficier van justitie hiervan als penvoerder van Alijda op de hoogte was. De verantwoordelijkheid voor de verstrekking lag bij de korpsbeheerder, maar valt de hoofdofficier in dit geval niet ook aan te rekenen.

Slotbeschouwing

De Nationale ombudsman begrijpt dat politie en justitie alle mogelijke middelen inzetten om de verloedering van oude stadswijken in Rotterdam tegen te gaan. Problemen met malafide huiseigenaren vragen om een stevige aanpak, waarbij politie, Openbaar Ministerie en eventuele partners de handen ineenslaan om deze overlast te bestrijden. Als

de aanpak van deze overlast via strafrechtelijke weg geen soelaas biedt, bijvoorbeeld omdat er vrees bestaat om tegen de malafide huiseigenaren een verklaring af te leggen, dan is het begrijpelijk dat politie, Openbaar Ministerie en eventuele partners andere middelen zoeken om de overlast aan te pakken. Het is van groot belang dat de overheid daarbij zorgvuldig en behoorlijk te werk gaat. Het zorgvuldig omgaan met strafrechtelijke gegevens is gezien de vergaande consequentie die het verspreiden hiervan voor mensen kan hebben van groot belang. In het geval van verzoeker had de politie er onvoldoende oog voor dat de Alijda-aanpak door de uitspraak van de Raad van State was opgeschort en dat nog niet was voorzien in de vereiste waarborgen voor een behoorlijke en zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens. Zoals verzoeker heeft ondervonden, is inmiddels voorzien in een hernieuwd privacyreglement, waarin de verplichting is opgenomen dat betrokkenen worden geïnformeerd als er persoonsgegevens over hen worden verwerkt in het kader van Alijda.

Conclusie

De klacht over de beheerder van het regionale politiekorps Rotterdam-Rijnmond is gegrond wegens schending van het vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten - in dit geval het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer - worden gerespecteerd.

De klacht over de minister van Veiligheid en Justitie is niet gegrond.

Achtergrond

Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State, 4 juli 2007, LJN:BA8742

Wet bescherming persoonsgegevens

Artikel 6

Persoonsgegevens worden in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze verwerkt.

Artikel 34

1. Indien persoonsgegevens worden verkregen op een andere wijze dan bedoeld in artikel 33, deelt de verantwoordelijke de betrokkene de informatie mede, bedoeld in het tweede en derde lid, tenzij deze reeds daarvan op de hoogte is:

a. op het moment van vastlegging van hem betreffende gegevens, of

b. wanneer de gegevens bestemd zijn om te worden verstrekt aan een derde, uiterlijk op het moment van de eerste verstrekking.

2. De verantwoordelijke deelt de betrokkene zijn identiteit en de doeleinden van de verwerking mede.

3. De verantwoordelijke verstrekt nadere informatie voor zover dat gelet op de aard van de gegevens, de omstandigheden waaronder zij worden verkregen of het gebruik dat ervan wordt gemaakt, nodig is om tegenover de betrokkene een behoorlijke en zorgvuldige verwerking te waarborgen.

4. Het eerste lid is niet van toepassing indien mededeling van de informatie aan de betrokkene onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost. In dat geval legt de verantwoordelijke de herkomst van de gegevens vast.

5. Het eerste lid is evenmin van toepassing indien de vastlegging of de verstrekking bij of krachtens de wet is voorgeschreven. In dat geval dient de verantwoordelijke de betrokkene op diens verzoek te informeren over het wettelijk voorschrift dat tot de vastlegging of verstrekking van de hem betreffende gegevens heeft geleid.

Wet politiegegevens

Artikel 19

In bijzondere gevallen kan de verantwoordelijke, voor zover dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, in overeenstemming met het op grond van de Politiewet 1993 bevoegde gezag, beslissen tot het verstrekken van politiegegevens aan personen of instanties voor de volgende doeleinden:

- a. het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- b. het handhaven van de openbare orde;
- c. het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven;
- d. het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

Artikel 20

1. De verantwoordelijke kan, voor zover dit met het oog op een zwaarwegend algemeen belang noodzakelijk is ten behoeve van een samenwerkingsverband van de politie met personen of instanties, in overeenstemming met het op grond van de Politiewet 1993 bevoegd gezag, beslissen tot het verstrekken van politiegegevens aan die personen en instanties voor de volgende doeleinden:

- a. het voorkomen en opsporen van strafbare feiten;
- b. het handhaven van de openbare orde;
- c. het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven;
- d. het uitoefenen van toezicht op het naleven van regelgeving.

2. In de beslissing, bedoeld in het eerste lid, wordt vastgelegd ten behoeve van welk zwaarwegend algemeen belang de verstrekking noodzakelijk is, ten behoeve van welk samenwerkingsverband de politiegegevens worden verstrekt, alsmede het doel waartoe dit is opgericht, welke gegevens worden verstrekt, de voorwaarden onder welke de gegevens worden verstrekt en aan welke personen of instanties de gegevens worden verstrekt.

IV. College Bescherming Persoonsgegevens, ambtshalve onderzoek Alijda-lijst, 9 maart 2009, z2008-00775

Verdragen en Grondwet

Artikel 10 Grondwet

1. Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.
2. De wet stelt regels ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens.
3. De wet stelt regels inzake de aanspraken van personen op kennisneming van over hen vastgelegde gegevens en van het gebruik dat daarvan wordt gemaakt, alsmede op verbetering van zodanige gegevens.

Artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Artikel 17 Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten

1. Niemand mag worden onderworpen aan willekeurige of onwettige inmenging in zijn privé leven, zijn gezinsleven, zijn huis en zijn briefwisseling, noch aan onwettige aantasting van zijn eer en goede naam.

2. Een ieder heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.

Informatieoverzicht

Verzoekschrift van verzoeker van 22 maart 2010 en aanvullende stukken van 10 april 2010 en 6 mei 2010;

Brief van 15 augustus 2010 van verzoeker, met daarbij de kennisgeving van 7 juni 2010 van het OM Rotterdam dat verzoeker op de Alijda-lijst staat;

De reactie van de korpsbeheerder van de politie Rotterdam-Rijnmond, ontvangen op 12 november 2010;

De reactie van de minister van Veiligheid en Justitie op het onderzoek van de Nationale ombudsman, ontvangen op 30 november 2010;

De reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 15 april 2011 op aanvullende vragen van de Nationale ombudsman;

De reactie van de korpsbeheerder van de politie Rotterdam-Rijnmond van 13 mei 2011 op aanvullende vragen van de Nationale ombudsman;

De reactie van verzoeker op reacties van de korpsbeheerder en de minister van 28 juni 2011;

De reactie van de minister van Veiligheid en Justitie van 21 juli 2011 op het verslag van bevindingen.

5

2010.03963

de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

de Nationale ombudsman